

— 'Ακούστε λοιπόν τὸν πανηγυρικό τῶν γονάτων. Εἰς τὴν ἀρχαιότητα . .

— 'Αλλο μείδιμα τῆς δεσποινίδος, μὲ κάποιαν δόσιν εἰρωνείας αὐτό.

— ὅσοι ἤθελαν νὰ ἐκδηλώσουν ὑποταγὴν, σεβασμόν, ἤγγιζον τὰ γόνατα τῶν ἰσχυρῶν. Ὅταν ἰκέτευον τοὺς θεοὺς, ἔβλυνον τὰ γόνατα τῶν ἀγαλμάτων. Ἀλλὰ καὶ σήμερον ἡ μεγαλειτέρα εὐλάβεια καὶ πίστις ἐκδηλοῦται διὰ τῆς γονυκλισίας. Ὁ πιστεύων, ὁ ἀγαπῶν, ὁ μετανοῶν γονυπετεῖ. Ὁ Οὐγκὼ λέγει κάπου ὅτι καὶ ἡ ψυχὴ γονυπετεῖ . .

— Ἐξακολουθήσατε καὶ χωρὶς τὸν Οὐγκὼ . .

— Λοιπόν, εἰς τὰ γόνατα τελειώνει τὸ καθ' αὐτὸ σῶμα καὶ ἀρχίζει ἡ κίνησις. Εἶνε οἱ συνδετήρες τοῦ σώματος. Ἀλλὰ τὸ γόνατον ἔχει ποίησιν. Εἶνε τὸ σύνορον μιᾶς τορνευτῆς κνήμης καὶ ἐνὸς στρογγυλοῦ μηροῦ.

— Μὰ φίλε μου, πέρνετε πολὺν κατήφορον.

— Ὅσον δὲν πέρνει τὸ τράμ ; . . Ὅταν θέλωμεν ἰακκράσωμεν τὸν διακαέστερον ἔρωτα, κάμπτομεν τὰ γόνατα μᾶς καὶ τὰ γόνατα ἀγκαλιάζουμε ἐκείνης ποῦ ἀγαποῦμε. Οἱ ἱππῶται τοῦ Μεσαίωνος . .

Μία ἀπότομος στάσις τοῦ τράμ, μὲ ἔναμε νὰ σταματήσω κ' ἐγώ.

Εἴχαμε φθάσῃ ἐπὶ τέλους εἰς τὸ τέρμα!

Τὸ τέρμα τῆς συζητήσεως δὲν εἶνε αὐτό. Ἀπ' ἐδῶ θὰ ἤρχιζεν ὁ πανηγυρικός τῶν γονάτων. Ἀλλ' ἡ συνεπιβάτης μου, ἡ ὁποία ἄλλως τε ἐφοροῦσε πολὺ κοντὰ φορέματα, ἔσπευσε νὰ μὲ ἀποχαιρετήσῃ, ἔσως διὰ νὰ μὴ ἀκούσῃ τὴν συνέχειαν. Ἡ ἀναγνώστριά μου πιθανὸν νὰ θέλῃ ἐν τούτοις νὰ ἀκούσῃ τὸν διακοπέντα ὕμνον. Ὡς ἐπιφυλαχθῇ νὰ διαβάσῃ τὸ πεζὸν ποίημα, τὸ ὁποῖον ἀσφαλῶς μίαν καλὴν πρωτὰν θὰ γράψω διὰ τὰ γόνατα.

AMAPANTOS

ΦΙΛΙΑ ΑΝΔΡΟΣ ΚΑΙ ΓΥΝΑΙΚΟΣ

Ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς διαλέξεως



ΠΡΟ τινων ἡμερῶν γενομένη ἐν στενῷ κύκλῳ φιλοτέχνων σύντομος διάλεξις τῆς «γραφουσίης» εὐγενοῦς δεσποίνης, ἣτις νομίζει ὅτι δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς ἀγνή φιλία ἄνευ ἐρωτικῆς ὀπισθοβουλίας, δύναται νὰ προκαλέσῃ εὐρυτέραν συζήτησιν μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἐν τῇ «Πινακοθήκῃ». Εἰς

ἐμὲ τοῦλάχιστον, ἀκροατὴν τῆς διαλέξεως ἐκείνης, δίδει ἀφορμὴν νὰ διατυπώσω διὰ τὰς ἰδίας «Πινακοθήκης» ὅ,τι προφορικῶς εἶπα εἰς τὴν φιλότεχνον ὁμιλήτριαν, ἣμα ἤκουσα τὰ ὑπ' αὐτῆς λεχθέντα.

Τὸ γυναικολογικὸν τοῦτο ἢ κοινωνικὸν ζήτημα εἴχεν ἀνακινήθῃ ἐσχάτως ἐν Ἀμερικῇ ὑπὸ ἐφημερίδος ἣτις ἐδημοσίευσεν πολλὰς καὶ διαφορὰς γνώμας ποιητῶν καὶ συγγραφέων καὶ γραφουσῶν Εὐρωπαίων καὶ Ἀμερικανίδων. Παρακολουθήσας δὲ τὴν ἐκεῖ συζήτησιν ἔσπευσα νὰ γνωρίσω εἰς τὴν ὁμοειδή μᾶς φίλην «γράφουσαν» ὅτι ἡ πλειοψηφία τῶν γνωματευσάντων περὶ τοῦ ζητήματος, ὅπερ ἔθιξε διὰ τῆς ὁμιλίας τῆς, ἀπέκλινεν ὑπὲρ τῆς γνώμης τοῦ Σαίντ-Μπερ, εἰπόντος ὅτι «ἡ φιλία ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἶναι ἡ μεγάλη λέξις τῶν γυναικῶν εἴτε διὰ νὰ εἰσάγουν, εἴτε διὰ ν' ἀποπέμπουν τὸν ἔρωτα».

Τὴν γνώμην ταύτην, ὑπὸ ἄλλας ἐκφραστικωτέρας, μᾶλλον κτυπητάς δηλαδὴ φράσεις, εἶχον διατυπώσῃ ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς πολυάριθμοι συγγραφεῖς καὶ λογοτέχναι ἀμφοτέρων τῶν φύλων. Ἀλλὰ νομίζω ὅτι καὶ ἡ ἐν γένει ἱστορία δὲν ἀναφέρει παραδείγματα τοιοῦτου ἐδῶς ἀδελφικῆς φιλίας μεταξὺ ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς οἷα τὰ τῆς φιλίας τοῦ Λάμονος καὶ Φιντία, τοῦ Ὁρέστου καὶ

Πυλάδου καὶ ἄλλων πολλῶν δυνάδων, καίτοι ἔν τισι τούτων ὑπελάνθυσεν καὶ ἄλλα αἰσθήματα στοργῆς, ἀλλοιοῦντα τὴν ἀγνότητα τοῦ φιλικοῦ αἰσθήματος, ὡς διετυπώθη ὑπὸ τῆς ὁμιλητρίας μᾶς.

Ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, αἱ γνώμαι τῶν φιλοσοφισάντων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς μεταξὺ γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς ἀνοθείτου, ἀδόλου καὶ ἀκινδύνου, οὕτως εἰπεῖν, φιλίας δὲν ἀποδέχονται τὴν ὑπαρξίν ἢ μᾶλλον τὴν ἐπὶ μακρὸν διατήρησιν τοιαύτης φιλίας, ἡ ὁποία ὁμοιάζει πρὸς τὰ γνωστὰ πυρεῖν, τὰ ὁποῖα εἶναι ἀκινδύνα ἐφ' ὅσον δὲν προστριβόνται ἐπὶ τῶν πλευρῶν τοῦ κυτίου. Ἡ φιλότεχνος ὁμιλήτριά μᾶς ἐλησιμόνησεν ὅτι οἱ ἔχοντες τὴν γνώμην τῆς ἀνδρες ἔχουν καὶ πλευρὰ καὶ ἡ προστριβὴ τοιοῦτων πυρεῖων, ἥτοι σπρίτων ἢ πνευμάτων, ἐπὶ τοιούτων πλευρῶν δὲν εἶναι ἀκίνδυνος, ἐκτός ἐάν τὰ πλευρὰ ταῦτα ἐνεργοῦνται ἢ δὲν μεταδίδουν τὸν σπινθήρα εἰς τὰ πυρεῖα.

Ἡ σειρὰ τοιούτων σκέψεων ἢ παραβολῶν δύναται νὰ μᾶς φέρῃ εἰς κατήφορον, πρὸ τοῦ ὁποῖου ὅμως ὑπάρχει ὑπόμνησις ὁμοία περίπου πρὸς τὴν τῶν θεατρικῶν προγραμμάτων, ἅτινα προαγγέλλουν ὅτι ἡ παρὰστασις ἀπαγορεύεται εἰς τὰς δεσποινίδας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς δεσποίνας· διὰ τοῦτο περιορίζομαι εἰς τὴν παρέλασιν τῶν δημοσιευθεισῶν ἐν τῇ Ἀμερικανικῇ ἐφημερίδι, γνωστῶν ἄλλως, γνώμων τῶν μετὰ κύρους ἀποφανθέντων ἐπὶ τοῦ ζητήματος. Δὲν ἀναφέρω πρῶτην τὴν γνώμην τοῦ Κορνηλίου, ὅστις ἔγραψεν ὅτι ἡ φιλία γυναικὸς καὶ ἀνδρὸς μᾶς ὁδηγεῖ ἐνκόλως εἰς τὸ ἔρωτα· διότι ἄλλοι κατηγορηματικώτερον εἶπον ὅτι ἡ τοιαύτη φιλία εἶνε μικρὰ ὁμογύλακτος ἀδελφῇ τοῦ ἔρωτος· ἄλλοι δέ, ὡς ὁ Α. Γκυγιάρ, ὅτι ἡ φιλία ἀνδρὸς καὶ γυναικὸς εἶνε νεφέλη διαφανής, ὅπισθεν τῆς ὁποίας ἀνατέλλει ὁ ἔρως.

Τὴν ἰδίαν γνώμην διετύπωσαν καὶ ἄλλοι καὶ ἄλ-

λαι, με άλλας λέξεις και συμπεράσματα· ως π. χ. ο Μαινάρ, όστις γνωματεύει ότι ο άνήρ ποτε δεν είναι φίλος μιάς γυναίκος, όταν δύναται νά είνε έρωστής της, ή ή κ. Δε Πυΐζέν, ήτις άνεπιφυλάκτως αποφαίνεται ότι «εις μίτην γυνή άξιαγάπητος κολακεύεται ότι έχει φίλους, διότι ο άνήρ ποτέ δεν είνε άπλοϋς φίλος γυναικός άξιαγάπητος, έκτός αν ήνε άπισχολημένος άλλաχού και τότε κινδυνεύει αύτη νά δημιουργήση έρωτα ήσυχον. Σημειωτέον δέ ότι ή κ. Δε Πυΐζιέ όμιλει πάντοτε περί γυναικός, ήτις επιδεικνύει όραϊον πρόσωπον, όραϊα στέφνα, όραϊους βραχίονας και όραϊας χείρας, πρὸς τήν όποίαν δεν είνε δυνατόν νά όμιλῃ εις άνήρ άταράχως· δικαιολογεί δέ τας έχούσας τοιαύτα όραϊα σωματικά θέληγηρα, εάν κολακεύονται έκ της· επιδείξεός των διότι, ως λέγει, «παρά πᾶσαν τήν άρετήν τήν όποίαν αποδίδουν εις τοιαύτας γυναίκας, αύται αποδέχονται τὰ έγκώμια των, ήτοι των θεληγέρων των».

Απέναντι της γνώμης ταύτης, ήτις μυρίζει όλίγην ήλιστικότητα, άντιτάσσονται έναντίαι γνώμαι, ως ή της κ. Δε Σιμιάν ήτις πιστεύει ότι ή φιλία άνδρός πρὸς γυναίκα και τ' άνάπαλιν άναπληροί τας μεγίστας των ήδονών. Άλλ' ύπάρχει γνώμη του Διδερώ, άντιτιθεμένη πρὸς τήν γνώμην της κ. Σιμιάν, ήτις θέλει νά παρστήση έαυτήν ως μη ένδιαφερομένην διά τήν ήλικήν της ήτοι τήν σωματικήν της ύπόστασιν. Ο Διδερώ, λοιπόν ούτος συζητών άλλοτε επί του ζητήματος αν ύπάρχουν γυναίκες πλασμένοι μόνον διά φιλίαν, αποφαίνεται ότι ύπάρχουν γυναίκες αί όποίαι είνε άνδρες και άνδρες οί όποιοι είνε γυναίκες, προκειμένου δέ νά εκλέξῃ μεταξύ τοιούτων άρσενικοηλίκων, συμπεραίνει ότι ευχαρίστως θά έκαμνε φίλην μίαν γυναίκα ή όποία είνε άνήρ.



Άλλά και αύτοι οί συντασσόμενοι υπέρ της γνώμης ότι δύναται νά ύπάρξῃ φιλία άγνή μεταξύ γυναικός και άνδρός, δεν αποκλείουν έντελώς τήν έν ταύτη έρωτικήν όπισθοβουλίαν. Ο Τομάς π. χ. προτιμά νά έχῃ φίλον ένα άνδρα διά τας φοβεράς περιστάσεις του βίου, άλλ' επιθυμεί διά τήν καθημερινήν ευτυχίαν του, τήν φιλίαν γυναικός. Ο Γκυγιάρ δέχεται ότι ή φιλία γυναικός, ήτις παρέχει τήν έρωτικήν ευδαιμονίαν, δύναται νά μᾶς παρέχῃ τας άφροσύσεις και τας ήδύτητας του φιλικού λεγομένου αίσθήματος. Άλλ' ή κ. Δε Λαμπέρ προχώρησεν εις λεπτομερείας έν τῇ συζητήσει, αν ή φιλία δύναται νά ύφίσταται μεταξύ έτεροφύλων προσώπων και γνωματεύει ότι τὸ τοιοϋτο είνε σπάνιον και δύσκολον· διότι «άπαιτείται περισσότερα άρετή και έγκράτεια». Αποφαίνεται δέ ότι δεν είναι άξια τοιαύτης φιλίας γυναίκες μη γνωρίσσαι ή τὸν έν χρήσει έρωτα, ως είναι άνάξιοι τοιαύτης μετά γυναικός άγνῆς φιλίας οί άνδρες οί όποιοι «δεν φαντάζονται ότι είναι δυνατόν νά έχῃ ή γυνή τὰ χαρίσματα του πνεύματος και της καρδίας δελεαστικώτερα από τὰ της καλλονῆς».

Ως γίνεται δήλον από τήν σειράν των γνωμῶν τούτων, πάντοτε τίθεται ως βάσις συζητήσεως γυνή έλκόνσα όποοδήποτε διά θεληγέρων, οια τὰ υπό της κ. Δε Πυΐζιέ ύποδειχθέντα. Άλλ' ή πλειοψηφία των άποκρουόντων τὸ δυνατόν της ύπάρξεως τοιαύτης άνοθεύτου φιλίας αποκλίνει εις τήν έναντίαν λύσιν του

ζητήματος, όπερ έθετεν ή δοϋσα άφορμήν εις τας γραμμάς ταύτας δέσποινα, ήν πρὸ όλίγου έχειροκρότει τὸ κοινόν και ως θεατρικήν συγγραφέα μονογράφου έργου. Έπειδή δέ έχει ύπόληψιν πολλήν εις τας γνώμης των έχόντων διεθνή φήμην, ξένων ποιητών, τῇ ύπενθυμίζω και άλλας γνώμης των, όσον τήν του Ροστύν, ειπόντος ότι ή φιλία άνδρός και γυναικός είναι θεία με μάτια εξαδέλφης, πολλάκις γείτονος του έρωτος, τήν του Όκταβίου Φεγιέ, ειπόντος ότι «οί άνδρες παραμελοϋν τας γυναίκας από τας όποίας δεν περιμένουν είμή μόνον φιλίαν και περιποιούνται εκείνας από τας όποίας περιμένουν κατι περισσότερον». Καθαρώτερα δέ έθηκαν τὰ ζητήματα ο Παϋλος Μπουρζέ, ειπὼν ότι ή φιλία μεταξύ άνδρός και γυναικός είναι έρως χρηύσας ή έρως παρθένος, και ο Δε Σεγγύρ, ο γράφας ότι αν ή γυνή εκλέξῃ άνδρα ως φίλον, ύπάρχει χροιά τις έρωτος εις τήν φιλίαν αύτην μεταξύ άνδρός και γυναικός. «Ψύδεται, έγραψεν άλλος συγγραφεύς, ο Μαλφελάτρ, τὸ όραϊον φύλον ισχυριζόμενον ότι ή άπλή φιλία δύναται άνευ του έρωτος νά ίκανοποιήση τήν ψυχήν του· διότι ο έρως διεκδικεί από τας καρδίας των γυναικῶν, τουλάχιστον τὸ ήμισυ».

Τοιαύτας παραπλησίας γνώμης δύναται νά ίδῃ ή φίλη όμιλήτρια εις πολλά κοινωνικά μυθιστορήματα ή δράματα, μάλιστα δέ εις τὸ κατά τας ήμέρας ταύτας δημοσιευόμενον έν μεταφράσει υπό τὸν τίτλον «Έρωτική φιλία». Δι' αὐτοϋ ή μυθιστοριογράφος κ. Έρμίνια Λεκόντ Ντού, —όπως τήν μεταφράζουν— εκθέτει τας μεταπτώσεις της φιλίας εις έρωτα και τ' άνάπαλιν. Εϋφυνώς δ' έχαρακτήρισε διά του τίτλου του μυθιστορήματος της τὸ άνάμικτον τοϋτο μεταξύ άνδρός και γυναικός αίσθημα ως έρωτικήν φιλίαν, ή φιλίαν έρωτικήν, όπερ ταϋτό.



Ορθόν είναι νά σταματήσῃ έως έδῶ ή εξέλιξις του άκανθώδους ζητήματος, διά τὸ άσκανθάλιστον· ύπομνήσας εις τήν σοβαράν φιλότεχνον δέσποιναν όσα άλλοι ειπον περί του ζητήματος, όπερ έθίξεν, τῇ συνιστῶ νά μη άνταπαντήσῃ εις τ' άνωτέρω· διότι θά πελαγώσωμεν· άλλως ή συζήτησις επί τοιούτων θεμάτων δεν περατοϋται διά παρελάσεις γνωμῶν έστω και συγγραφῶν διεθνούς φήμης δυναμένων νά λαλήσωσι μετ' αὐθεντίας. Άνεπιμείνῃ εις τήν ιδέαν της ας έχῃ υπ' όφει της και τήν γνώμην άλλου, οϋχι διεθνούς φήμης συγγραφῆως, του Α. Βωβενάργγ, ειπόντος ότι αί γυναίκες δεν ήμποροϋν νά έννοήσουν ότι ύπάρχουν άνδρες αποβλέποντες εις αὐτάς άνευ ιδιοτελείας. Ίσως δέ άλλος συγγραφεύς, ο Δε Σεγγύρ έθηκε τὸ ζήτημα εις τήν θέσιν του, γράφας ότι «πρέπει ν' αφήσωμεν τὸ πρᾶγμα εις τὸν τόπον του, ν' αφήσωμεν τοϋς ανθρώπους ν' απολαμβάνουν, ότι οί νόμοι της φύσεως επιβάλλουν. Καθορίζει δέ τήν θέσιν του ζητήματος ως εξής: Αί γυναίκες ας ζωσι διά τήν μητρικήν στοργήν και τὸν έρωτα, δι' αὐτάς δέ ή φιλία μετ' άνδρῶν ας είναι τὸ δευτερεϋόν ένδιαφέρον της ζωῆς των».

Ταϋτα επιστέλλει τῇ φιλοτέχνῳ όμιλήτριά ο έμπειρότερος, λόγω πρεσβείων, ήτοι ο γηραιότερος των ακροατῶν της συντόμου διαλέξεός της

ΤΙΜ. ΑΜΠΕΛΑΣ